

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VAGHOTT SÁNDORNÉ.

Előfizetési díj:

Postai úton vagy Budapesten házhoz hordatva

Évnyegyedre (ápril, maj, juni) 1 ft. 50 kr.
Három évfolyamra (ápril—december) 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

A Lago gyöngye.

Beszély

T e r e z t ő l.

(Folytatás.)

A csónakban három halász ült. *Angelo* s két társa. A husz éves ifju napbarnított arca, nagy fekete szemei, izmos de szabályszerűen szép alakja, jobb kezével szigonyára támaszkodva, míg másik két társa az evezőt forgatá, az ókorba varázslandotta vissza a szemlélt. Fővege alól dús fekete hajzat ömlött nyakára. A vakmerőségig bátor fiu *Sermione* szigetén a legszorgalmasabb, és leggazdagabb halász volt. *Angelo* megérdemlé minden tekintetben *Marietta* vonzalmát.

— Buona sera *Marietta!* — mond a csónakból kiugorva az ifju, s megragadva a lányka kezét, forró szorítá meg azt.

— Isten hozott *Angelo*, ma ugyancsak aggódtam miattad; de hála égnek, hogy szerencsésen megérkezél. Te jó leányka vagy *Marietta*, engedd meg, hogy csókolhassalak szerelmedért, — s midőn ezt mondaná leánykáját keblére szorítva ajkait csókjáporral illeté.

— Ma ugyancsak megijesztett ismét *Ricchi*, mondd, mi oka lehet, hogy ez embert ki nem állhatom.

— Valóban nem tudom, bár magam sem vagyok barátja. Az ellenszenv megmagyarázhatlan érzemény, melyről magunknak legtöbb esetben számot nem adhatunk. Egyébiránt gyermekség tőle félned, mit árthat ő neked.

— Ugy érzem — válaszolá e gyermeklány *Angelohoz* simúlva, mintha félténé, hogy valaki elragadja, — ugy érzem, hogy ez ember nekem sok fájdalmat okozand; bár csalna előérzetem.

— Félelmed megmagyarázhatlan s előérzeted alaptalan.

— Igazad van *Angelo*, miért félsz e férfiutól, kit tulajdonképen nem ismerék — válaszolt *Marietta* mosolygó ajakkal, de legkevesbé sem megnyugtatta. — Te fáradt vagy *Angelo* nemde? Jertünk anyámhoz, vár vacsorával.

Az ifju pár karöltve indult a ház felé. *Angelo*

még visszakiáltott a csónakban maradt s a halak kiszédésével foglalkozókhoz, hogy munkájokat végezve, ők is napi fáradalmukat kipihenendők, haza menjenek.

Aszép ifju pár együtt kedves látvány volt. Szemükben a boldogság örömsugárai tükröződtek s ajkaikon viruló tavaszként a megelégedés mosolya honolt.

— *Marietta!* — mond *Angelo* — nem volna e ma helyén, anyádat fölkérni, hogy ne gátolja tovább egybekelésünket, te *Madonna* napján, mely szeptemberre esik, 16 éves lész; ugyhiszem nem volna szükség addig várniunk, szándékunk komoly, szerelmünk rendíthetlen, s egyéb nincs hátra boldogságunk eléréséhez, mint anyád beleegyezése. Szülőim nem kének áldásukat reánk adni.

— Oh *Angelo!* te szivemből szólasz. Én féltelek téged. Nem hiheted, mily sejtelmek gyötörnek, s különösen ma, miota *Ricchi*vel találkoztam. Oly sötét vészjóslo arca van ezen embernek, és mint mondám, sejtelmimet nem vagyok képes legyőzni. Mindenütt üldöz, ha álmodom, ha ébredek. Ha forró kebledre ölelsz, ott látom kísérteties alakját. Bocssás meg kedves *Angelom*, hogy ennyit beszéllek ez emberről; de ezt irántad való határtalan szerelmem sugalja, hogy óvjalak s figyelmeztesselek, mert nem engem, de téged féltelek.

— Kedves *Marietta!* óvakodni fogok ezen embertől; de lásd angyalom, ne félj, hisz ismered *Angelodat*, ő szembe száll mindennel s megvéd mind téged, mind magát bármily vész fenyegetessen. Ha anyád összekelésiünket meg engedte, kis lakunkban megvonulva fogunk élni, nem zavarja ott boldogságunkat semmi, ott leendsz te angyalom, királynőm, szerelmem, és jaj annak, ki bántani merészel.

Ily csevegés között érték el a lakot, hol *Marietta* anyja már tárt karokkal, s egyszerű de jó estelivel várta őket.

Esteli után tudaták vele szándékukat, és kérték, ne akadályozza boldogságukat s minélelőbb engedné meg egybekelésüket. Az anya látá, hogy gyermekei elválhatlanul szeretik egymást, és már elég komolysággal is bírnak, a jövő hét utolsó napjai egyikét tűzté ki egybekelésükre, azon kikötéssel, ha *Angelo* szülői is meg-egyeznek.

Jó kedvvel s a legboldogítóbb remények között vált el a szerelmes pár.

Angelo haza sietett, hogy kipihenje a nap fáradalmait, mert másnap korán reggel, még hajnal hasadta előtt ismét halászatra szándékozott menni. Hazatérve közlé szülőivel a történeteket, kik fölöttebb örültek *Angelo* boldogságán.

Marietta s anyja rövid csevegés után lefeküdtek. Szegény *Marietta*, ha sejtette volna, hogy *Angeloját* utórá láttá!

Ricchi, kit ismerünk, nagyon szerette *Mariettát*, anyját már egyizben fölkeré, hogy neki adja nőül leányát. *Marietta* anyja, mint okos nő, ki gyermeke boldogságát többre becsülé a külfénynél és gazdagságnál, egyenesen visszautasítá *Ricchit*, annyival inkább, minthogy e férfiu jelleme nem különösen jó oldalról volt a vidéken ismeretes. *Ricchi* keblében

(Vége következik.)

Beteg anyámnak.

Gólya, fecske megjönnek tavaszra
Én is akkor szoktam menni haza;
Édes anyám, keblem üdvössége
Fölküült-e lágý ölelésemre?

Ha magamból teremthetnék tavaszt.
Kis szobádba varázsolhatnám azt :
Ifju éltem odadnám virágnak
Forró szívem égő napsugárnak.

Haj! de ha nincs életedhez remény,
Kebeleden semmisülnék meg én;
Hideg kezéd oltsa el világom,
Végső csókod hervaszsa virágom!

Lolli.

Képek, a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

TIZENHATODIK LEVÉL.

Attól ne tarts, kedves Emma, hogy Ida adakozási szép hajlama rosra fejlődjék valaha. Engedd még most, hogy mindent elajándékozzon. A gyermekek szabadelvűsége ugy sem egyéb szép gerjedics lemnél; de épen mivel szép s a női korona egyik ragyogó sugarává lehet, nem kell, nem szabad akadályoznunk. Mi a tulajdonképi adás, a kisedek nem tudják; magát a jótékonytságot még kevésbé ismerik. A tárgyak becsét csak azon öröm szerént mérlegelik,

melyet azok ifju szívöknek okoznak. Mi fog a jövő napon örömet hozni nekik, épen annyira tudják, mint az Isten szép szabad ege alatt tanyázó madarkák. A gyermek nem gondol jótékonytságra, midőn adakozik; azért nem is kell megdicséernünk érte. Midőn azonban Ida az almából vagy körtéből, mely igen jól ízlik neki, mindegyiknek, kit szeret, egyegy darabkával szolgál, vagy ha két szép virágból egyet másnak nyujt: kit ne indítna meg e látvány s szeretetteljesen ki ne mosolyog-na a gyermekre? Ki állhatná meg, hogy szívéhez ne szorítná? Van-e szebb, kedvesebb a szelid gyermeki

természetnél? Az ily vonzalmak a gyermekben nem képeznek erényt még, de édenvirágok, melyek a megszorodott, felebarátjai szeretetében többé nem bizót embert is megvigasztalják, fölvidítják.

Kivánd meg leányodtól, hogy kis madarát mindig maga etesse; ez jó eszköz arra, hogy ideje korán rendez szokjék. Minden reggel, midőn reggelijét elköltötte, gondoskodjék kis madara élelméről. Ha eltalálná feledni, figyelmeztess egészen barátságosan rá, még e kis házigondot egészen megszokta. Nemsokára öröme lesz benne; mert a madárka ismerni fogja kis urnójét s s szárnyával repes eléje. Elején, midőn még új lesz neki a kis vendég, sem el nem feledi, sem el nem hanyagolja; arra azonban figyelmezz, vajjon ugyanoly gondossággal ápolja-e majd akkor is, midőn már megszokta.

A komor téli napokban minél többet járkaljon és szaladgáljon gyermekek a tágas szobákban. Jó lenne, ha már táncolni és tanítadná, nem azért, hogy táncoljon, hanem, hogy minél több testmozgást tegyen. Hivass el ehez a kis szomszédnöt; ha társasága valamikor nem lenne czélszerű leányodnak, azonnal észreveheted és a barátságot megszüntetheted. Egyáltalában jó lesz, ha játszótársat szerzesz neki, ki nem sokkal idősbb és nem sokkal ifjabb nála. Minél inkább fejlődik leányod, annál nagyobb szüksége van, hogy egy korabeli leány legyen körülötte, kihez csatlakozzék, kiben gyermeki lelkülete visszatikrózását lássa, s kedélye hasonmását szeresse, s végre minden társadalmi erényhez szokjék, melyeket csak magunkhoz hasonlók iránt gyakorolhatunk. Tekints körül szigoruan bírálva oly gyermek után, melyet leányodnak társul adhatsz. Jó lenne, ha a tiédde egy rangu, egy vagyonállapotu szülőktől származnék e gyermek. Ha az egyesülés perczeig leányoddal egyenlő elvek szerint nevelték az egyéni hajlamok különbözősége mellett, jobbat nem is kívánhatnál. Ha azonban mindezt föl nem találod is benne, oly gyermekkel, melyet neked átadhatnak s átadni akarnak, csakhamar készen leszesz, habár rangban és vagyonban sokkal alattad álljanak is szülői körülményei. Csak azt kívánom, hogy jó indulatu gyermek legyen, melyet szellemben és kedélyben gazdagon látott el a természet. Bármily szegény legyen is, Idának játszótársa lehet azon föltét alatt, hogy leányoddal teljesen egyenlő bánásmódban részesül s Ida mellett alárendelt szerepet vinni nem kénytelenítettik. Ez roppant hátránnyal jár. Elmaradhatlan, hogy az egyik gyermekben rabszolgai

hunyászkodás vagy irigység, a másikban önzés és büszke gög fejlődjék. Még egy föltételt kell szabnom. Ha szegény, elhagyott gyermeket nevelsz leányoddal, sorsát biztositnod kell épen úgy, mint helyes és jó nevelését biztosítottad. Váratlan szerencsétlenségre minden halandónak el kell készülvén lennie; csak amennyiben töled függ, kell, hogy a gyermek jövője biztosítva legyen. Egyezkedjél férjeddal ez ügyben, mielőtt hozzá fognál.

Mindenelőtt ügykezzél jól megismerni a gyermeket, azaz jó és szerencsés természeti hajlamiról s tehetségiről biztositva légy, mielőtt leányod élettársává teszed. Soha se legyen ingadozóbb az ember, mint midőn a mások élete és jövője fölötti gondosságot vállalja magára. Az igaz, hogy minden ember mindig mások sorsán is működik, de inkább csak mint magasabb hatalom eszköze. Aki szegény szülőktől gyermeköket elveszi s házában jólétre és műveltebb életre neveli, az egészen más, határozott irányt ad e gyermek sorsának. A megválasztandó egyént tehát lehetőleg jól kell ismernünk.

Fiadról is kell szólnom a tekintetben. Ezt sem hagyhatod sokáig társ nélkül. Férjed, kérdés, mikor térhet vissza s ha megjön is, foglalkozásai nem engedik, hogy fia növelését rendszeresen vezesse.

Fiad kilencz éves és nem maradhat tovább az anyai növelés lágy szárnyai alatt. Fiad erős, vidor gyermek; de ha idején túl marad kizárólag a te társaságodban, szive elpuhul, nőiessé válik. A hűgávoli folytonos társalgás sem emeli férfiúhoz illő szilárd-ságát.

Keress egy jóra való, nemes keblü és törekvéstü fiatal embert, készíts vele közösen nevelési tervet széptehetségü fiad számára, mutass be ezt férjednek s ha ez szentesítette, legyen eröd pontos kivitelére. A férfiut, kit érdemesnek tartottál arra, hogy legdrágább kincsedet bizd rá, ajándékozd meg egész bizalmaddal, Ha te nem ismersz ilyet, legközelebbi levelemben arczképét adandom neked egy oly embernek, kit e nehéz munkára képesnek tartok és méltónak. Hogy a nevelőben is vannak emberi gyöngeségek, tagadhatlan; de ezek soha se legyenek olyanok, hogy a gyermek is észrevehesse őket. És ha mindjárt észrevenne is valamit a fogyatkozásból a gyermek, a nevelő fényes tulajdonainak túl kell ragyognia azokat annyira, hogy az iránta tartozó köteles tisztelet legkevésbé se csorbulhasson.

Az anya első kötelességei.

V.

Végre elérkezik a várva várt pillanat, a nő hön táplált reményei teljesebbé mennek, s az anyai boldogság legnemesb érzetétől áthatva, kebléhez szoritja forró vágyai tárgyát, szeretett gyermekét. Az új élet, mely gyermeke vidám szemeiből feléje tekint, saját létének is új irányt, új pályát jelöl ki, melyen számára a legtisztább örömök nyílnak, ha hivatását buzgalommal tölti be, melyen azonban ellenkező esetben csak keserű csalódást és fájdalmat fog aratni.

Mielőtt a gyermek első szükségleteiről szólnánk, talán nem leend fölösleges röviden megérteni a *gyermekágyi időszakot* is, minthogy ez sok tekintetben különös óvatosságot igényel az anya részéről. Hogy az anya kellőleg gondoskodhassék gyermekéről, mi sem szükségeltetik inkább, mint hogy maga is mielőbb nyerhesse vissza testi épségét s erejét. Ez csak úgy fog történetni, ha a gyermekágy ideje alatt a legnagyobb nyugalomban s leggondosabb ápolásban részesül. Különös figyelembe ajánljuk a következő körülményeket.

Nem csaka gyermekre, de az anyára nézve is nagy fontossággal bír a gyermekágyi szoba, ennek helyes választása és berendezése. E célra oly szobát kell kiválasztani, mely elegendő tág és magas, továbbá nem nedves és nyáron a nap sugarainak nincs kétéve. Hol a körülmények megengedik, igen előnyös, két egymásba nyíló szobát használni, miáltal legjobban lesz gondoskodva a szükséges szellőztetésről és egyarányos hőmérsékrről. — A szülés utáni első napokban az anyának föltétlen nyugalomra van szüksége, miért is általánosan bevett szokás szerént 9 nap eltelte előtt ágyát elhagynia nem szabad. Ez igen üdvös szabály, mely ellen büntetlenül senki sem vétkezik, mert a testnek s a szülésnél érdekelt szerveknek legalább is ennyi ideig kell pihenniök hogy vészes utóbabajok ne támadhassanak. Ezen föltétlen nyugalom föntartása tekintetéből a gyermekágytól távol kell tartani minden látogatást s az ápoló személyzetet kívül megszüntetni minden közlekedést a külvilággal. A látogatástól nem csak a távolabb állók, de a legközelebbi rokonok és legbensőbb barátnök is eltiltandók s a nőnek a legcsekélyebb testi vagy szellemi foglalkozás sem engedhető meg, miután hosszas beszélgetésből vagy olvasásból veszélyes kedélyizgatottság származhatik. — Nem hagyhatjuk említetlenül, hogy a gyermekágy ideje alatt szigoruan kell örködni az anya étrendje föltött, melynek állapotjához mérve csak a legkönnyebb ételekből szabad állnia. Így az első

napokban csupán gyenge (p. fehér kenyérrrel, darával készült) vizleves engedhető meg, melyet 3-dik nagy 4-dik napra tojás sárgájával lehet izletesbé tenni. Kerülni kell ez időben még oly ételeket is, melyeket rendszeren a könnyebbekhez számitani szokás p. főtt gyümölcs, tejes kávé, gyenge husneműek stb. Mintegy 5-dik napra szabad galamb — tyúk — vagy bornyú húsból készült levesekkel élni és csak a 9-dik nap után lehet fokokint az előbb megszokott étrendet újra kezdeni azon elővigyázattal, hogy elején még most is csupán a könnyebb husneműekre, az ugynevezett fehérhusra kell szoritkozni. Italul hig mandulatej, gyenge hársfavirág forrázat, árpalé, czukros viz s efelék választandók.

Gyermekágyban a bőr működése nagyobb levén, rendszeren *általános bő izzadások* szoktak kitörni; itt vigyázattal legyünk, nehogy ezek nehéz takarók vagy dunyhák által a túlságig neveltesse, (miből könnyen fájdalmas bőrkiütés támadhatna) s hogy másrészt az ellenkező hiba következtében meghűtésre ne szolgáltatassék alkalom. — A szülés utáni 2-ik 3 ik napon a tejelválasztás kezdetével gyakran lázas mozgalmak lépnek föl : az ugynevezett *tejláz*, mely állapottnál szigoru felügyelet s ha kissé magasb fokra hág, orvosi segély, szükségeltetik. Tudjuk ugyanis, hogy a gyermekágyban sok más és pedig a legnagyobb életveszélylyel fenyegető betegségek fejlődhetnek, melyek legtöbb esetben szintén lázzal veszik kezdetüket. Azt tehát mindig csak az orvos fogja érvényesen eldönthetni, vajjon tejláz vagy más kutföböl eredő lázas bántalom van-e jelen. Végre a gyermekágyi időszakban legnagyobb gonddal és lelkiismeretességgel kell ügyelni a tisztaságra nem csak ruházat és ágyneműre nézve, de különösen a gyermekágyi szobában lévő levegő tekintetében, melyet, miután igen gyorsan romlik meg, mindennap óvatosan változtatni múlhatlanul szükséges. Itt helyén van továbbá megemlíteni azt is, hogy ily szobában az első nyolcz nap alatt csupán mérsékelt világosságnak szabad uralkodni, s hogy ettől különösen a nap sugarai tartassanak távol, nehogy ezek behatása következtében szemgyulladás fejlődjék az új szülöttnél, mely ezen korban a legnagyobb veszélylyel fenyegetheti érzékszerveinek legnemesbiket. Nem jó ugyan tökéletesen elsötétíteni a szobát, de minden esetben tanácsos oly módon befüggyönyözni, hogy az új szülött szemei csak lassan és fokokint szokhassanak élénkebb világosságához.

Dr.-Koller.

Liberia.

(Folytatás.)

Idegen hadihajók, ha érkeznek, rendszeresen elfogadás van az elnöknél. Ily alkalmakkor legjobban megismerkedhetik az idegen a köztársaság társadalmi viszonyaival. Ilyenkor minden tisztességesen öltözött négernek szabad bejárása van az elnök termeibe, melyek oly nagyok, hogy néhány száz embert kényelmesen befogadhatnak. A kényelem és bútorzat elfeledtetik az európaival, hogy Afrika nyugati partjain volt négerrabszolgák között tartozkodik. Van itt ruhatár, dohányzó, elfogadó, társalgási és ebédlőterem és könyvtár. A szobák finom bútorzattal s fényűzési czikkekkal telvék, a könyvtárban a jobb művek, képek és rézmetszetek nagy választékban találhatóak. A társaság egészen fesztelen. A köztársaság még nagyon ifjú arra, hogy már osztálykülönbségeket teremthetett volna, s a közös sors még sokkal élénkebb emlékében van mindenkinek, semhogy akár ész- akár pénzaristokrátiát képezhessenek. Így történik, hogy valamely szabó felesége legkisebb tartózkodás nélkül mulat egyegy admirállal, a cipész pedig a köztársaság elnökével a legbizalmasabban társalog.

A legtöbb vagyontalan bevándorló nem a városokban, hanem a sz. Pál folyam mentén telepszik meg. E folyam körülbelül másfél mértföldnyire Monroviától az atlanti világtengerbe szakad, s mértföldnyire befelé már lakják a megtelepedettek. Több telep faluvá növekedett, melyek közt legnagyobb *Virginia* 600 lakossal, tanodával és imaházzal.

A sz. Pál folyam élénk partjaival gyöngyörű tájakat mutat; a házak egytől egyig a part hosszában vannak építve, homlokzattal a folyam felé. Az építési anyag fa; minden ház verandával és kellemes külsejű tetőzettel van ellátva. A talaj 4—6 lábnyival magasabb a földnél, mert a mosquitos nevű mérges csipésű rovarok ennél magasabbra nem emelkedhetnek. A telepítvény, kora vagy tulajdonosának vagyona állapota szerint kevesebb vagy több termő földdel van körülveve, melyet az őserdő kivágásával vagy leégetésével kell a bevándorlóknak megnyerniök. 10—12 hold tiszta földnél többet ritkán találunk valamely telepítvény mellett. A szántóföldek többnyire kassava növényvel vannak beültetve, mely lisztgyökérrel bírván, a kenyeret pótolja nálok. Igen kedves jelenség a minden házat körülvevő pálmacsoport. A kókuszpálma, narancs, banana, kenyér- és papáfa hűsítő árnyékot adnak a lakásoknak s a lakóknak gazdag munkával alig járó élelmet. A papáfa gyermekfő nagyságu gyümölcsöt terem, melynek savanyus íze a mi almánkéhoz sokban hasonló. Háziállatokul baromfitartanak és sertést, ritkábban szarvasmarhát és lovakat.

Mínél tovább távozik az ember Monroviától, an-

nál rosszabb állapotban találja a gyarmatokat. Még a vagyonosabb bevándorlók a város vagy Virginia közelében telepednek meg, addig a szegényeknek az állam által bárhol nekik átengedett földdel kell megelégedniök. Miután e szegényebb sorsukat az erdő kivágásánál rendszeren meglepi a láz, sannyi idejük sem marad, hogy rendes lakot építsenek maguknak hónapokig tengenek nyomoru viskókban, csupán szomszédaik jóindulatában bizva, jótékonyaságukra hagyva. Nemezszer az egész család kihál, miután néhány hetet az új országban töltött. Az őserdő tőszomszédságában különösen öldöklő hatása van Liberia éghajlatának. A szabadon fekvő városokban 6—7 nél több alig hal meg 100-ból, még a tartomány beljében 40-et is elragad a láz a települőkbel. Liberia ezen árnyoldala el fog enyészni azonnal, mihelyt elegenden lesznek lakosai arra, hogy az őserdők nagy részét kiirtsák. Monrovia városában hasonlóak voltak a halálozási arányok, midőn alapított, még most, két mértföldnyi területen ki lévén vágva az erdő, az egészségi állapot kielégítő.

Daczára a sz. Pál folyam két oldalán fekvő gyarmatok kedvező tekintetének s a lakosok látszó boldogságának és elégtűltésének, tartani lehet tőle, hogy a nemes szándékkal alapított államnak nem lesz nagy jövője. Nem, mert nincsen hátvidéke, melylyel kereskedést üzve, szükségleteit becserélje. Egy kevés kereskedelmi forgalom van ugyan pálmaolajjal és elefántcsonttal, de ez nem elég jövedelemforrás egy mindinkább szaporodó nép számára. A földművelés az egyetlen tér, melyen gazdagságnak, jólétnek örvendhetne Liberia, de épen a földművelés az, mire a feketék, bár mily szabadok legyenek is, oly nehezen szánják magukat. A közlekedés előmozdítása sem tartozik szerencsen testvéreink gyöngéi közé. Főállása óta 30 év alatt mindössze 4 mértföldnyi utat épített Liberia, ezt is amerikai pénzen s ez is oly keskeny, hogy csak egy szekér mehet rajta. Mióta önálló a köztársaság, egy talpalatnyi utat sem készítettett.

A közel őserdők számtalan ragadozó állat tanyáját képezik, melyek a gyarmatosokat folytonosan bántják; ez erdőк képezik azon gyilkoló betegségek forrását is, melyek a bevándorlók felét elragadják. Az államnak épen ugy érdekében áll, mint az egyeseknek, hogy az erdőket kivágassa s a drága fánemből kereskedelmi czikkeket csináljon. Az éghajlat is javulna általa s a legjobb, legtermékenyebb talaj több millió holdja lenne megnyerve a földművelésnek.

A Liberia partvidékén elhuzódó őserdők minden más őserdőhöz hasonlóak. Ugyanazon áthathatlan vadonság, ugyanazon óriásalakok, a fák ugyanazon változatossága mint Brasiliában és Keletindiában. Termé-

szetvizsgálóra sok érdeklél lehet ezen rá nézve új és meglepő jelenet szemlélete; az őserdőkről szóló leírások mégis mindig túlzottak, sokszor avatlan tollal irvák. Szellem és kedély nélküli ember mehet ell csak megindulás és a nagy természet bámulása nélkü egy őserdő mellett; de mégis egészen más az távulról szemlélve, mind midőn közlrol megtekintjük. Minden bámulatos pompában és bőségben díszlik. Óriás fák az égig magasulnak s a folyondárok legtetejökig fölnyulnak. Az ágak alól ezerszínű orchydeák szinompájába virúl, még számtalan madársereg, a legváltozatosabb színeket játszó tollazattal röpköd ide s tova köztök Vannak azonban egyéb jelenségei is az őserdőnek mely a pompa bámulatából sokat levon. Az óriásfák csúcsokról egész le minden úgból gyökérszalakat bocsátanak a földbe, melyek az anyafa törzsét át nem hatható karózáttal veszik körül. A folyondárok egé-

szben befonják e karózatot leveleikkel, tuskéikkel, vesszőikkel s a fűrkésző szem hasztalan keres nyílást a tömkelegben. A madarak velökig ható orditással mintegy elriasztják a magányukba tolakodó idegent, Az ágak között elrejtve majomsereg tanyáz, melynek rőfögő hangja a madarak kiáltásával fülhasító hangverseny né alakul s melyek rothadt gyümölcsöt, fadarabokat s még kellemetlenebb tárgyakat dobálnak a vándorra. A fejsze segélyével előrehaladóra a megrendült ágakról hangyaeső hull, mely mérges marásaival gyötri, még másrészt a mosquitók tagjait marcangolják. A posványos talajon elterülő növények tüskei a ruházatot szakgatják meg. A napsugártól soha nem érintett és rothadt lombbal megtölt föld halálos betegségeket szülő gőzökkel van telve. Ilyen az őserdő valóságában és nem olyan, mint ábrándos képzelem után leírni szokás.

(Vége következik.)

A r a n y m o n d a t o k.

Külföldi remekírók után.

A választal, mely boldogságunk és közöttünk van, sokszor paizs csupán, melylyel a sors bölcsesége nagy szerencsétlenségtől megóv.

Halm.

Nem boldogságra született az ember; rendeltése, hogy jó legyen. A jóságra a bölcsesség vezet, a bölcseségre a sok kívánságtól szabadulás.

Pichler Karolin.

A változhatlan sorscsapások bátor elviselése nagyobb lelket igényel, mint az okatlan dacz és ellenállás.

Raupach.

Miként a delejtű a tenger vihari közt, úgy az ember türelme a boldogtalanságban mutatja ki magát.

Hang.

Szeretteit a legsötétebb utakon viszi a világossághoz Isten; a legsötétebb éjben legfényesebben ragyog a csillag.

Lavour.

A szívnek veszteségét sokszor az ész tapasztalási kárpótolják.

Bulwer.

Amit birsz, a sors zsákmánya lehet; amit birtál, örökre tiéd marad.

Landesmann.

Női ismerettár.

— A magyar országgyűlés mindkét házában fölolvasták a német miniszterek készítette kegyelmes királyi leiratot. A leirat tartalma olyan, hogy Vay Miklós kancellár, ki kilenc hónapon keresztül páratlan önföláldozással képezte a hidat a nemzet és királya között, alá nem írható, hanem leköszönt. Követték példáját Szgygyényi, Sennyey, Széchen és mások. Követni fogják még Apponyi, Majláth s még mások is többen. Midőn az alsóházban a leiratot fölolvasták, zúgás hallatszott és helylyelközzel kacagás.

— Vay Miklós b. helyett Forgách Antal gróf, Csehország volt helytartója lett magyar udvari kancellár, Széchen gróf helyett Eszterházy Móricz gr. tárca nélküli miniszter. Alkancellár még nincsen, mert nem akad, ki ez állomást elfogadni akarná. Tárnokmesterül Török Balint gr. van kisse-

melve. A magyar udvari kancellaria legtöbb tisztviselője leköszönt.

— A pesti közgyűlésben Thanoffer Pál és Havas közös indítványára elhatározottat, hogy a fővárosi képviselő a leköszönt udvari kancellár, b. Vay Miklósnál tisztelegni fog. A képviselő nevében Királyi a t. hazaft rövid, de meleg szónoklattal üdvözölte, kifejezván neki a város köszönetét, Magyarország jogai érdekében tanusított — fájdalom eredménytelen — törekvéseiért. Az oct. 20-a óta a két fél részéről elfoglalt álláspont különfélesége a városnak, legnagyobb sajnálatára, lehetlenné tette őt hivatalában úgy támogatni, mint ily becsült és tisztelt személyiség irányában, ki egyháza és hona jogaért annyit szenvedett, ohajtotta volna. A képviselő most azon reménnyel üdvözli, hogy azon magas czélért,

melyet főhivatalában el nem érhetett, az országgyűlésen fog küzdeni. — Hangos éljenzés után Vay mondott köszönetet a szives üdvözléért. „Meggyöngült egészséggel tér vissza, ugy mond — mert az utóbbi események valóban megrázták — oda, honnan egy parancs Magyarország kormányánának élére szólította. Ő szintén kívánja, adatnék alkalom, hogy számoltassák és ekép oly helyzetbe hozzák, mikép kancellári tevékenységéről az országnak számot adjon. Evvel a közgyűlés megint harsány éljenzés után visszatért a város házához.“

Gyászhir. Szathmáry Lajos és neje Dologh Eleonora maguk s gyermekeik Violetta és Eleonora nevében vigasztalhatlan szívvel jelentik feledhetlen leányuk s illetőleg testvérjök Szathmáry Elvira f. hó 24-kén d. e. 9 $\frac{1}{2}$ órakor élte 16-dik évében agyvelősézhűdésben Pesten váratlanul bekövetkezett gyászos kimúltát. Az üdvözültnek hült tetemei f. hó 25-kén délutáni 6 $\frac{1}{2}$ órakor a kerepesi várnál melletti sírkertbe tetették örök nyugalomra. Béke hamvaira!

— **Kajdacsy** magyar legióbeli őrnagy Acquiból, a legio nápolyi viselt-dolgairól érdekes közleményeket ír. Nevezetesen egy esetet emlit, midőn egy zászlóalj nemzetőrséget és egy század gyalogot a rabló bourbonisták bizonyos zárdába szoritottak. A megszabadításukra rendelt osztály előcsapatát az I. honvéd zászlóalj második százada képezte, 30 főből álló csatárlánczsal, Christiáni főhadnagy földink vezénylete mellett, ki legényeivel a faluba érve, a bourbon-zászlóval ékített ablakokból golyózáppal találkozott. De Christiáni a csatárlánczból bajnok nyugalommal és lélekjelenléttel rajokat alakítva, rohamot fuvatott s 17 rablót elejtve, 70-et elfogott. Mire az előcsapat odaért, a harmincz magyar elől Földetlen Ferencz ezerkészságra menő zsoldosai már elszaladtak. A honvédek közül egy sem sebesült meg. A vitéz magyar főhadnagy érdemrendre van az olasz királyhoz ajánlva.

— **Nocearóhól** írják 13-ról : „Ma temettük el egyik hazánkfiát a kézdi-vásárhelyi 19 éves közharczost Molnár Bonaventurát, ki betegség következtében a pagani kórházban meghalt. Legiónk bellétét illetőleg : a gyalogság és tüzérség fejelemi, felszerelési és gyakorlottsági szempontból, bármilyen seregnek díszére válnék. Huszáraink rendezése is halad.

— A nemzeti muzeum közelebb gróf Stürmertől, (ki sokáig konstantinápolyi volt,) denekes történeti emlékeket kapott. Így Zrínyi Ilonának 1839-ben Galatában föltalált sírjából néhány hajszálat, és ugyan-e hirneves nőnek más hagyományait.

— Pestváros közgyűlésen, egy leány-árvaház alapítására történt indítvány. Az életrevaló szép eszme általános helyesléssel találkozott s az alapítókére már eddig 6000 ft gyűlt össze.

— A legelterjedtebb angol lap, a „Times“ pesti levelezője a magyar országgyűlést következőleg írja le : „Uj-kori törvényhozó-testületeken rendszerint nagyon érdekes külső egyformaság vehető észre. Északon vagy Délén, Angol- vagy Németországon, Spanyolországban, vagy az olasz földön hasonló fekete frakkokat és kerek gombokat látni. E tekintetben különbözik a magyar képviselőház minden más országgyűléstől. A nemzeti öltöny itt még széltére divatozik és méltán, mert nem csak festői, hanem némi tekintetben kényelmes is. A jól ismert magyar kalap, mely a nyugateurópai kemenczeöveket ugy kényelemre, mint szép kinézésre föltulmulja, a rövid, zsinóros felöltöny, a szők huszárnadrág és eszima, azon mód szerént, a mit Angliában Hessiának neveznek, itt általános viselet — mást nem láttam

a követeken. Minthogy pedig a magyarok nagyobbreszt jótermetűek, nagyon szépen áll nekik ez öltöny. Egyáltalán ritkán láttam egy helyt erőteljesebb fajta embereket mint m. csőtörtőkön a magyar országgyűlésen. Ha e gyülekezeten levő arcokat vizsgálja az ember, teljesen fölfoghatja azon önbizalmat és bátorságot, melyet a magyarok jogért vitt egész harcukban tanusítottak. Itt sok jó példányt lehet látni azon nemzetből, mely az osztrák fehérkaputokat a hazából kiverte és bizonyára künn is marasztotta volna, ha az orosz közbe nem jő.“

— Széchen gr. helyébe kinevezett miniszter, gr. Eszterházy Móricz, egy társaságban a magyar és német miniszterekről beszélgetve, ugy nyilatkozott : „Neki német miniszternek kell lenni, mert magyarul három mondatot sem tud helyesen elmondani.“

— **Timáry Béla**, dettai birtokos, a két fegyveres csendőrkisérétében megjelent harácsoló csákovai adóhivatali ellenőr Ehegartner Ferencz által fölszólttatott, 24 óra lefolyta alatt a reá kivetelt mintegy ezer forintnyi adót lefizetni. A sikertelenül lefolyt 24 óra után, csakugyan meg is szállotta a német rendszer bajnoka hat fölfegyverzett zsandár alakjában Timáry ur házát, és ezek magokat a kiűzött család szobáiba el is helyezték; eh eddig katonai végrehajtásnak is nevezhető. A harácsoló Ehegartner azonban ugy látszik nem igen birt türelemmel ezen beszállásolás hatását megvárni, mert másnap délben, épen mikor az egész család az ebédnél volt, fegyveres erő kíséretében hirtelen az ebédlőbe rohant, és ott az illetők használatában volt ezüst kanalakat s egyéb ezüst asztali szereket ritka kapzsisággal összeszedte s zsebre dugta, mielőtt a házi gazda és családja meglepetésükből föleszmélhettek volna. De evvel még nem volt ezen hatalmas rablás befejezve. A végrehajtást vezénylő Ehegartner az ebédlőlől a konyhába, és onnét még a cselédszobába is rohamt ezüstöt keresendő; csakhamar szemébe akadt a mosogató dézsa; az e körül működő szolgálókat elugrasztani és a tányérok közt véletlenül heverő kanalakat sajátkezűleg kihalászni csak egy pillanat műve volt az ily jeles tettekre termelt egyénnek. Végre a lakszobákban másodsor is ezüst után motozva, még az ezüstnek vélt pakfong gyertyatartókat is a bennök lévő gyertyákkal együtt elvitte. Mennyi ezüstöt harácsolott ezen legujabb kiadásu adóexequens össze, azt a sértett fél még meg nem határozhatja, mert az egész személynyesztő gyorsasággal történt. Tiltakozott az ellen a házigazda, tiltakozott ennek anyja, sőt mi több, Belgiumból való sógornéja is, de mind hasztalan, a kérlelhetlen ezüst embere határozott és szigorú utasítására hivatkozva, az elkobozott ezüstből semmit, a pakfong gyertyatartókat — sem adta vissza. Így történt, hogy a német kormány nevében működő egyén, egy idegen hatalom alattvalóját, kire semmi nemű osztrák adót még ráfogni sincs ürügye, megzálorgolt; mert a Belgiumból látogatásban itt lévő, menekült Timáry Imre ur belga születésű nejének ezüst ékszerai is kezeibe jutottak Ehegartner Ferencz harambanaság, s ő bár e körülményre a fölvilágosító adatok igazolása mellett figyelmeztetett, a külön jeggyel ellátott idegen nő ékszerait sem adta vissza. A különösen sértett Timáry Imréné, a belga kormány utján fog elégtételt s elrablott tulajdonának visszaszadását követelni.

— **Kalocsán** f. h. 21-re virradóra Csóti Imre kalocsai pénztárnokot és Pestmegye bizotmányi tagját — kit már a m. hó folytán egyszer elfogtak volt, de ismét kiesztettek — Kalocsától félórára eső pusztai lakásban éjjel 30 zsandár az ágyból kihuzva, katona fiának előadására szólítá föl. Miután a fölszólítás sikeretlen maradt, egyenest a gőzhajóra kísérték.

Ott vasra verve, hatan körülvették s 21-én Pestre hozták. Innen másnap Komáromba huzolták, honnan a levelező szerint Olmützbe fogják szállítani, cs. k. katonai törvényszék által leendő elítéltetés végett. A vád ellene az, hogy közelebbi Pesten léte alkalmával pisztolyt és lőpört vásárolt; továbbá katona fiát hütlenségre biztatta. Ily be sem bizonyított bűnök miatt hever háromszéki Szacsyváry Károly, székelyföldi birtokos beteg a brassai fellegvár fenekén, nyolcz hónapi katonai fogságra ítélve, Ez aztán a valódi alkotmányossággal járó személybiztonság! A türelem ugylátszik nem csak rózsákat, hanem láneczeket is terem.

— **Bereg megyében,** Szolyva vidékén az adót 8 katona, mint pénztárór segédletével beszedő bizottság, elquártélyozván az öröket a faluban, egy reggelen lármát üt, hogy 1200 frt ellopott az adópénzből; elő is vették azonnal az ottani zsidó koresmárost, ki nyilatkozott magát megmotoztatni, ha előbb az exequáló urak is megmotoztatnak. A 8 katona végbe vivé tehát e mütételt, s az 1200 frt az exequáló urak egyikénél találtatott. Ezen adószedő urak közül egyet „Háber“nek hívnak.

— Rómából írják a turini újságnak, hogy ott II. Ferencz élete ellen egy Terra di lavoro ifju merényletet intézett. Ez ifju csupán azért ment Rómába, hogy ott a Bourbonok által legyilkoltatott rokonait megboszulhassa.

— **Kulánról** írják, hogy ott egy bizonyos Hinaus nevű finánczkomissárius adóféjében az ottani serház pinczétjét a bérlő távolléte alatt feltörette, s az ott talált nagy mennyiségű szeszt a Ferencz-csatornán várakozó hajóra rakatván, azt tovább szállítá, mint hogy Kulán és környékén az elkobzott vagyonra vevő nem találkozott.

— **Viktor Emánuel** király rendelést tön, hogy Cavour grófért a sz. Móríc basilikában gyászstzeni tisztelet tartassék, egyszersmint meghagyá, hogy e gyászünnepeylen az egész királyi család, a birodalom főméltóságai, a senatorok, követei, polgári és katonai hatóságok jelen legyenek. Az egyház előcsarnokában következő fölirat volt olvasható: „Imádkozunk Cavour Kamillóért, kinek neve Olaszországban megszentellett.“

— **Ricasoli** báró hajthatlan jellemére nagy fényt vet a következő esemény. Évek előtt az olasz miniszterelhök nejjével egy tánczestélyen jelent meg, hol észrevevé, hogy neje kaczerkodik. Az estély után nejét kocsiba ülteté és a hegyek közé egy magános kastélyba vitette, hol azt mondá neki, hogy mindaddig itt marad a világtól elzárva, míg leánykája felnő. S ugy történt, mint mondá. A báróné csak 15—16 év mulva tért vissza a világba, s ez idő igen lehitű kaczerkodási kedvét.

HOROGSZEGI SZILÁGYI ERZSÉBET ÉLETRAJZA

(Mutatványrul és ajánlatul a „Magyar hölgyek életrajza“ czimú gyűjteményből.)

(Vége.)

Megköttetvén erre a frigylevél, Szilágyi Mihály Pestre indult negyvenezret már meghaladott seregével. Csakhamar értesült ezalatt Gara, hogy Podiebrad, Mátyásnak királyul választatása esetében leányát szándékozik hozzá nőül adni; egyszersmind azt is megtudá, hogy Szilágyi Erzsébet hajlandónak látszik Podiebrad ez akaratának is eleget tenni, csak hogy Mátyás szabadsága mielőbb eszközöltessék.

Ez némi ellenszegülést idéze elő ismét, melynélfogva

Gara és társai vonakodtak a kitűzött országgyűlésen megjeleneni.

E konok ellenszegülés Szilágyit szerfelett boszantván, küldöttséget nevezett ki a nádorhoz, oly üzenettel, hogy az ő általok kitűzött nemzetgyűlésen jelenjenek meg minden vonogatózás nélkül; csak ez egy mód levén a további háboru megakadályozására.

A Duna eközben erősen zajlott, mely körülmény okul szolgált Garának arra, hogy magát az átmenet veszélyessége örve alatt, a megjelenéstől fölmenthesse. De pár nap alatt az idő változott s a Dunát kemény jégpánczél borítá s elég erős lön arra, hogy Szilágyi, seregét rajta Budára átszállithassa.

Látván ekkor a nádor, hogy a feje fölött lebegő Damocles kardjától csak mihamarább való barátságos egyezkedés mentheti meg: elhatározta magát az országgyűlésen megjelenésre, azon megjegyzéssel, ha Szilágyi hitet tesz le afelől, hogy sem most, sem jövőben a Hunyadi László halálának okozói nem fognak megboszulattani.

Szilágyi biztositólevelet adott erről, melyet hitével is megerősített.

A királyválasztás január 24-kére tüzetett ki.

Ez volt azon nagy nap, melyen Szilágyi Erzsébet élete legboldogabb szakát érte.

A nemzet egybegyűlt jobbjai kitörő lelkesedéssel választák meg a még csak 15 éves Mátyást Magyarország királyul, melyet a főrend azonnal megerősíte.

Fényes küldöttség indittatott utnak Csehországba Mátyás elé.

Szilágyi Erzsébet, hogy kedves magzatát mielőbb szorithassa anyai szívéhez, nem törődve a szigoru évszakkal, csatlakozott a küldöttséghez.

Strasznitzon találkozott a Podiebráddal eléje siető Mátyással. A cseh kormányzó fegyveres kíséretet ada melléjük egész a morva határszélelig, hogy minden történhető veszélytől óva legyenek, melyért Erzsébet Podiebrádnak, halála jeleit, a kívánt negyvenzer arany helyett hatvanezer fizetett váltásgpenzül.

Végre ismét megtért a rég elszállt öröm Szilágyi Erzsébet lelkébe, midőn fiát Mátyást, megérkezése után, egész diadallal a nemzet királyul megkoronázni látta.

Csakhamar vette ezután a pápa azon megtisztelő levélét, melyben a nagy Hunyadi János özvegyének, Mátyás királylyá választatása feletti örömét fejezte ki.

A Vatican levéltárában pedig maig is megvan azon levél, melyet Szilágyi Erzsébet 1473-dik év augustus hó 8-kán Budáról iratott II. Piuszhoz deák nyelven; melyben arra kéri, hogy Capistran Jánost, ki férje mellet Belgrád megtartásaért oly dicsően haszczolt, számlálja a szentek sorába.

Erzsébetnek buzgó, vallásos érzületét eléggé tanusítja az: mikép 1465-dik évben Vajda-Hunyadon, a szent Ferencz szerzetesének kolostort emeltetett.

Fiától mindvégig a legnagyobb tiszteletben tartatott: ki öt lelvében nem egyszer czimezte „Magyarország királynejjának.“

Sokáig tanuja volt még ezután Szilágyi Erzsébet a nagy király páratlan dicsőségének, számtalan diadalának, egész 1484-ig; csupán hat évvel előzvéen meg az örök emlékezteti Mátyás halálát.

Felelős szerkesztő. **Vachott Sándorné.**